

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційне дослідження Морозової Маргарити В'ячеславівни
„Формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів
іноземних мов засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії”,
поданого на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 015 – професійна освіта
01 Освіта/Педагогіка**

Шановна Маргарита В'ячеславівна, шановні члени засідання! До вашої уваги – рецензія на дисертаційне дослідження Маргарити В'ячеславівни Морозової „Формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії”. Дозвольте зупинитися на ключових позитивних моментах представленої на передзахист роботи та винести на обговорення деякі дискусійні моменти.

По-перше, на наш погляд, актуальність, своєчасність і перспективність роботи визначається значними трансформаціями в політичному, економічному, соціальному та соціокультурному аспектах життя, що сприяють інтеграції країни до світової спільноти. У цьому контексті перед вищою освітою постає завдання – забезпечити якісну та високопрофесійну підготовку майбутніх учителів іноземних мов, що готові та здатні до розв'язання професійно-педагогічних завдань реалізуючи, при цьому свою професійну індивідуальність. Це може бути реалізовано за рахунок створення нових практико зорієнтованих моделей, які спрямовані не тільки на оволодіння майбутніми викладачами іноземних мов знань, умінь і навичок, а й сприяють розвитку інтерактивної компетентності, що відповідає вимогам сучасності.

Актуальність дослідження обумовлена низкою суперечностей, серед яких основними постають орієнтованість професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови на використання інтерактивної діяльності та відсутністю цілеспрямованої роботи з розробки формування інтерактивної компетентності; потреба удосконалення підготовки майбутніх учителів іноземної мов у контексті формування інтерактивної компетентності та невизначеністю педагогічних умов її формування; необхідність розроблення

технології щодо формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови та недостатнім науково-методичним забезпеченням напрямів упровадження в освітній процес закладів вищої освіти.

Тому погоджуємося з авторкою роботи, що одним з шляхів вирішення зазначеної проблеми та суперечностей, що обгрунтовані у вступі дисертаційного дослідження, є розробка, обгрунтування та впровадження ефективних педагогічних умов, що сприятимуть ефективному формуванню інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

По-друге, дисертація має чітко побудовану структуру, що підтверджує логіку наукового дослідження. Важливими з точки зору наукової новизни роботи слід вважати: розвиток наукових уявлень про сутність поняття „інтерактивна компетентність”, структура інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземних мов, розширено й поглиблено наукові уявлення про фахову підготовку майбутніх учителів іноземних мов, що свідчить про методологічну грамотність дисертантки. Достовірність та обгрунтованість наукових положень, теоретичних й експериментальних висновків забезпечуються прозорою логікою й структурністю світоглядних позицій при висвітленні матеріалу та доцільністю використання комплексу теоретичних, емпіричних та статистичних методів дослідження

Висновки відповідають визначеним у дослідженні завданням, послідовно розкривають логіку дослідження й повністю корелюють з науковою новиною, та практичним значенням дослідження.

По-третє, дисертація базується на багатій джерельній базі (231 найменувань, серед яких 31 іншомовні), до яких входять філософська, психолого-педагогічна, культурологічна, а також нормативні документи, закони, положення, численні лексикографічні ресурси, періодичні видання, які висвітлюють актуальні тенденції підготовки майбутніх вчителів іноземних мов.

По-четверте, значущою є наукова новизна дослідження, що представлена за рахунок уточнення структурних компонентів інтерактивної компетентності

майбутніх учителів іноземної мови, критеріальної бази; уточнення ключових термінів, що проаналізовані на основі культурологічного, діяльнісного, аксіологічного й компетентнісного підходів; розробленням, обґрунтуванням та експериментальній перевірці педагогічних умов формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі професійної підготовки.

По-п'яте, безперечним є практичне значення дослідження, що полягає в готовності його результатів до впровадження в практику закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку майбутніх учителів іноземної мови, педагогічних умов формування інтерактивної компетентності, за рахунок: оновленого змісту освітніх компонентів „Освітні технології (методика викладання англійської мови. Методика викладання зарубіжної літератури)” тощо), курсових робіт, педагогічних практик; упроваджено в освітній процес освітній компонент за вільним вибором студентів „Іноземна мова в інтерактивному вимірі”; реалізованої мотиваційно-інтерактивної методики на основі комплексу навчальних інтерактивних вправ, спрямованих на набуття майбутніми вчителями іноземної мови інтерактивної компетентності (тренінгові заняття, круглі столи, ділові ігри тощо); розроблено, адаптовано комплекс діагностичних методик для визначення рівня сформованості інтерактивної компетентності в майбутніх учителів іноземної мови.

По-шосте, основні теоретичні положення й висновки дисертації відображено в 17 публікаціях авторки: 16 одноосібних.

Ознайомлення зі змістом дисертаційного дослідження Маргарити В'ячеславівни Морозової переконує в тому, що робота належним чином структурована: відзначається логічною продуманістю, збалансованістю складових частин та підпорядкована реалізації основних завдань наукового пошуку.

Загалом цілком позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Маргарити В'ячеславівни з позицій наукової новизни, теоретичного і практичного

значення, якості оформлення зазначимо, що вона не позбавлена певних дискусійних моментів, зокрема:

1. Уважаємо, що розкриваючи законодавчу базу компетентісно зорієнтованого навчання в процесі фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов, автору доцільно було б акцентувати увагу на національних стратегіях розвитку освіти після 2022 року, наприклад, додати стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки тощо. Окрім цього, на наш погляд, можна додати аналіз досліджень, що проводилися науковцями нашого ЗВО у контексті формування компетентностей у майбутніх педагогічних працівників взагалі та вчителів іноземних мов зокрема (С. Шехавцова „формування соціокультурної компетентності”, Т. Кокнова „лінгвометодична компетентність”, Л. Бондаренко „дослідницька компетентність”, М. Рудіна „професіоналізм молодого вчителя”, Л. Сімоненко „методична компетентність”, Л. Тишакова „технологічна компетентність” тощо).

2. На нашу думку, слід зробити акцент у головному терміні „інтерактивна компетентність” не тільки на готовність і здатність ефективно організувати інтеракцію на основі отриманих знань, умінь і навичок з іноземної мови але також і методики викладання іноземних мов, що було логічно розкрито та підкреслено як необхідне у тексті дисертації в контексті роботи з майбутніми вчителями іноземних мов.

3. Відносимо до позитивної риси численність готових до використання в освітньому процесі змістовно-методичного забезпечення, але вважаємо, що робота значно б виграла, якщо частину цього матеріалу було б перенесено у додатки. Замість цього текст дисертації можна доповнити опису процесу, процедури та результату впровадження безперечно цінного практичного матеріалу.

4. На наш погляд, варто дещо переформулювати тематику спецкурсу з цілеспрямованим акцентом на формування інтерактивної компетентності в майбутніх викладачів іноземних мов у процесі їх фахової підготовки.

Особливо дивлячись на факт того, що сам матеріал спецкурсу та методика його проведення саме на це і орієнтовані.

5. Робота значно виграла б, якщо у тексті дисертації було б представлено та описано практичне заняття під час якого було використано суб'єкт-суб'єктну взаємодію орієнтовану на формування інтерактивної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов. Таке заняття можна представити у додатку.

6. Зауважимо, що окремі позиції тексту потребують стилістичного доопрацювання; є зауваження до оформлення списку літератури.

Проте, указані недоліки не знижують загальної позитивного враження від дисертації.

Таким чином, аналіз наукового рукопису й опублікованих робіт дисертантки дає підстави зробити висновок про те, що дослідження Морозової Маргарити В'ячеславівни „Формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії ” є вагомим внеском у педагогічну науку й практику, відповідає вимогам (пп. 9, 11, 12, 13 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.) № 169 від 06.03.2019 р., щодо кваліфікаційних наукових праць, а тому може бути подана до спеціалізованої вченої ради для подальшого захисту для присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта, 01 – Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри романо-
германської філології
ДЗ „Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка”

Тетяна КОКНОВА

Тетяна Кокнова завідує
Ректор *Олена Карачен*